

LEHRPLAN FÜR DEN UNGARNDÉUTSCHEN MUSIKUNTERRICHT

MUSIK AUF DER 1. BIS 10. SCHULSTUFE

Zusammengestellt von:

Péter Kovács – Musiklehrer

Attila Bayer – Musiklehrer

Gábor Halmi – Musiklehrer

Inhalt

- I. Vorwort
- II. Die spezielle Regelung einer Sparte der Kunst
 1. Ziele – und Aufgaben des Ungarndeutschen Musikunterrichts
 2. Die Schulung der allgemeine Forderungen des Ungarndeutschen Musikunterrichts
- III. Die inhaltliche Regelung einer Sparte der Kunst
 1. Stundenplan und Lehrstoff
 - 1. Klasse
 - 2. Klasse
 - 3. Klasse
 - 4. Klasse
 - 5. Klasse
 - 6. Klasse
 - 7. Klasse
 - 8. Klasse
 - 9. Klasse
 - 10. Klasse

IV. Értékelési mód

V. Minimumleistungen a magasabb évfolyamba lépéshez

VI. Liedkatalog

VII. TANULÓI, ÉS A TANÍTÁST – TANULÁST SEGÍTŐ TANESZKÖZÖK

- Tankönyvek, segédletek az általános iskolai tagozat számára
- Tankönyvek, segédletek a gimnáziumi tagozat számára
- Tanári segédkönyvek

TÁRGYI SEGÉDESZKÖZÖK

I. Vorwort

Das Fach Musik nimmt in der deutschen Nationalitätenschule bzw. an Schulen mit deutschem Sprachunterricht für ungarndeutsche Schüler eine besondere Stelle ein. Es hat sowohl musikalische als auch muttersprachlich-kommunikative Aufgaben zu lösen, und darüber hinaus muss es auch bestimmten traditionsgebundenen Pflichten genügen.

Die grundlegenden musikalischen Ziele des Faches in deutscher Sprache entsprechen denen im ungarischen nationalen Grundlehrplan festgelegten: Der Schüler soll gerne und mit Freude singen, er soll für den Umgang mit Musik in seinem späteren Leben vorbereitet werden. Als wichtigste Ergänzung

im ungarndeutschen Musikunterricht ist dabei das Anbahnen des Verständnisses für die deutsche musikalische Muttersprache, das Kennenlernen des musikalischen Kulturgutes der ungarndeutschen Nationalität und der deutschsprachigen Länder, die Anregung zur Traditionspflege.

Die Entwicklung der Fertigkeiten, die Vermittlung der Kenntnisse, die vielseitige musikalische Förderung der Schüler erfolgt, unabhängig davon, ob ihre Realisierung auf Grund von deutschem oder ungarischem musikalischem Stoff bzw. in deutscher oder ungarischer Sprache erfolgt, nach gleichen Prinzipien. Der Weg zum Erreichen der Ziele führt durch musikalische Erlebnisse wie gemeinsames und individuelles Singen, Musizieren, Improvisieren, durch Vermitteln von elementaren musiktheoretischen und - geschichtlichen Kenntnissen, die einem besseren Verstehen von Musik dienen, sowie durch den Ausbau des Verständnisses für die musikalischen Traditionen der eigenen Nationalität wie auch für die Musik anderer Völker. Um diesen Aufgaben gerecht werden zu können, ist zwischen dem Musikunterricht in deutscher und dem in ungarischer Sprache eine parallele Verbindung zu sichern.

Die Lernbereiche des Faches Musik in deutscher Sprache sind:

- Singen und Musizieren,
- Grundlagen der elementaren Musiklehre,
- Lesen von Musik, musikalische Schrift,
- Musikhören,
- Einblick in die Musikkultur und - geschichte,

- Musiktradition der Ungarndeutschen.

Im Mittelpunkt der musikalischen Betätigung und Erziehung steht in allen Jahrgangsstufen das Singen, das ein- und mehrstimmig gesungene Lied.

Die Grundlagen der elementaren Musiklehre dienen dem Zweck, dass der Schüler intensiver in das Wesen der Musik einzudringen vermag, sich in der Welt der Musik auskennt, genauer hört, leichter singt, besser die Musik versteht.

Die elementare Musiktheorie und das Lesen von Musik sowie die musikalische Schrift stehen in engen Beziehungen zueinander. Letztere bilden gemeinsam eine Brücke zwischen dem musikalischen Material (Noten, Notenwerte, Zeichen der Dynamik usw.) und der musikalischen Erfahrung (Musikhören, Singen, Musikmachen).

Nach dem Singen ist das Hörenkönnen die wichtigste Voraussetzung für ein späteres Musikverständnis. Der Musikunterricht muss deshalb eine besondere Aufmerksamkeit auf dieses Gebiet richten und sich um eine umfassende Hörerziehung bemühen. Der Schüler muss befähigt werden, Musik nicht ohne jede Reflexion auf sich einwirken zu lassen. Er muss lernen, über Musik, die er gehört hat, etwas auszusagen, er muss für "Werkbetrachtung", für Stellungnahme zu Werken der Kunstmusik vorbereitet werden. Darauf bezogen wird auch das Historische der Musik beleuchtet. Die Hörbeispiele sollen daher ab der 6. Jahrgangsstufe mit einem Einblick in die Musikgeschichte verbunden werden.

Wie am Anfang betont, hat das Fach Musik in deutscher Sprache auch besondere Bedürfnisse zu befriedigen. Dieser Arbeit dient und andere der Lernbereich Musiktradition des ungarländischen Deutschtums. Die Themen dieses Lernbereiches sollten nicht von den anderen Bereichen des Musikunterrichts getrennt behandelt werden, sondern in sie integriert. Ausgangspunkt sei hier die engere Heimat und ihr Liedgut, ihre Bräuche.

Die vorliegende Lehrstoffempfehlung will dem Lehrer Hinweise geben, wie er den Lehrstoff des deutschen Musikunterrichts auf der Grundlage der obigen Grobziele und Grobaufgaben unter den Jahrgangsstufen aufteilen kann. Sie ist ein Vorschlag, der den jeweiligen örtlichen Voraussetzungen und personellen Gegebenheiten angepasst werden muss.

A helyi tanterv az 51/2012 (XII. 21.) számú EMMI rendelet 1., 2., ill. 3. számú mellékletében található kerettantervek A-változata alapján készült.

II. Die spezielle Regelung einer Sparte der Kunst

1. Ziele und Aufgaben

- Darbietung von musikalischen Erlebnissen
- Vorbereitung zum Empfangen der vokalen und instrumentalen Musik
- Entwicklung der musikalischen Fähigkeiten und Fertigkeiten
- Aneignung des Kulturgutes der ungarischen Nation und der ungarndeutschen Nationalität - Vertiefung der Musikkultur (auch der Nationalitäten- Musikkultur)
- Verstärkung des Nationalitäten-Selbstbewusstseins und Identifikations

Die Entwicklung der musikalischen Kenntnissen und Fertigkeiten wird bald in ungarischer, bald in deutscher Sprache mit Einbeziehung ungarischer und deutscher Lieder und Komponisten verwirklicht. Der deutschsprachige Musikunterricht sollte sonst eine organische Einheit mit dem deutschen Muttersprachunterricht bilden. Musik spricht die Gefühlswelt der Kinder besonders stark an, ihre Phantasie, ihre Freude an

spielerischen Gestalten, ihr Bedürfnis nach Bewegung, nach selbständigem Erproben von klanglichen Mitteln.

Durch aktive musikalische Tätigkeit können schöpferische Kräfte, Erlebnisfähigkeit, soziales Verhalten, Wahrnehmungs- und Einfühlungsvermögen gefördert werden. Der Musikunterricht soll die Kinder zur eigenen Beschäftigung mit Musik in der Freizeit anregen, und dazu beitragen, dass sich in der Schule und im öffentlichen Leben eine lebendige künstlerisch-ästhetische Atmosphäre entwickelt (Zusammenwirken in Arbeitsgemeinschaften, Gestaltung von Projekten, Schulfesten...)

Die Begegnung mit Musik im Unterricht vollzieht sich innerhalb der Lernbereiche:

1. SINGEN

Das Singen als eine musikalische Tätigkeit, in der sich das Kind am unmittelbarsten äußern kann, spielt in der Grundschule eine besondere Rolle. Die Auswahl der Lieder soll vom engeren Lebensbereich der Kinder ausgehen und ungarisches, aber auch ungarndeutsches Kulturgut berücksichtigen. Singen trägt zur Bereicherung des Schullebens bei und vertieft die Verbundenheit der Schüler mit ihrer Umwelt. Erwerb grundlegender Fähigkeiten des Singens:

- Einordnen der eigenen Stimme in den Klassengesang
- Richtige Körperhaltung, Atmung, Tongebung, Lautbildung, Artikulation
- Gesangsspiele und Tanzspiele mit Bewegung nach Musik
- Körperliches Darstellen musikalischer Parameter und Verläufe (Metrum, Tempo, Stimmung)
- Singen mit Ostinato-Begleitern, nach Noten und auch nach dem Gedächtnis

- Singen von leichten, zweistimmigen Werken

2. MUSIKALISCHES HÖREN

- Erkennen auffällender merkmale in Hörbeispielen
- Einprägsame Melodien, Rhythmen, Klangeffekte; Tempo und Lautstärkeunterschiede, Wiederholungen, Gliederug durch kontrastierende musikalische Mittel
- Aussehen, Klangerzeugung, Klangfarben von Instrumenten
- Klangfarben von menschlichen Stimmen
- Begründung des inneren Hörens, Förderung vom musikalischen Gedächtnis; Verbale-, Visuelle- und Bewegungsverfassung von Musikerlebnissen

3. MUSIKLESEN UND-SCHREIBEN

Die Förderung von Musiklesen und - schreiben wird in diesem Lebensalter durch melodische und rhythmische Elemente verwirklicht. Anwendung der relativen Solmisation (Handzeichen, Töne, Note mit Buchstaben, Notenbild) Lieder und Melodien - die schon bekannt sind - werden durch die relativen Solmisationsnoten mit der Hilfe des Lehrers gelesen und geschrieben.

4. VERSTEHEN DER MUSIK

Die Fähigkeit von Verstehen und Empfinden der Musik wird durch mehrmals gehörte Musikwerke entwickelt. Beobachtung und Unterscheidung der Menschenstimmen und verschiedener Instrumenten. Die musikalischen Charaktere werden unterschieden.

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

15 népzenei és 5 műzenei szemelvény emlékezetből éneklése

- Nach dem Gedächtnis weitere 10 ungarische und ungarndeutsche Volkslieder
- Kunstlieder
- die Nationalhymne
- Singen und Schulfesten

MUSIKHÖREN:

- 1-2 musikalische Märchen /Prokofjev: Peter und der Wolf, Kodály: Hány János/
- Motive, Themen
- Angehobene Klangstrukturen in ihrer charakteristischen Gestalt und in ihrer Veränderung
- Grundlegende Prinzipien in ihrer Bedeutung für den Aufbau /die Struktur/ von Hörbeispielen

IMPROVISATION:

- Rhythmusreihen frei und nach den angegebenen Beispielen (max. 8 Takte)

MUSIKLESEN UND SCHREIBEN:

- Die Schüler sollen mit der Hilfe des Lehrers die relative Solmisation anwenden können.
- Die bekannten Rhythmen lesen, schreiben und lautieren, auch in Dreivierteltakt.

Kulcsfogalmak/fogalmak 3.-4. évfolyamon:

Rubato, parlando, tempo giusto és alkalmazkodó ritmus, váltakozó ütem, hangszerkíséret, dallamvonal

Ritmusvariáció, $\frac{3}{4}$ ütemmutató, osztinató, dudabasszus, orgonapont, zenei forma, nyitás és zárás, kérdés és felelet, zenei mondat, (forte, piano, crescendo, decrescendo), memória, „néma” éneklés

A ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele, hármás ütem, violinkulcs, *kereszt* és *b* mint előjegyzés jelöle.

Kórusfajta, zenekartípus, azonosság (visszatérés), hasonlóság, variáció, különbözőség, zenei ellentétpár, szóló-tutti, dúr és moll jelleg, forte-piano, egyszólamú-többszólamú, hangszercsaládok

Zenei téma, kíséret, kórusok típusai, zenés mese, gyermekopera, daljáték balett.

Ének-zene 1. évfolyam

Lernbereich: Singen, Ringespiele		Stundenzahl: 26+8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Darbietung von Spiel- und Tanzlieder - Singen nach dem Gedächtnis - Mit der Hilfe des Lehrers werden melodische Wendungen mit Handzeichnungen gemacht - Der Rhythmus von Liedern und Kinderreime wird geklatscht, geklopft - Entsprechende Tempowahl - und Tempohalten - Richtige Körperhaltung, Atmung - Anfangstöne erkennen und übernehmen 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Ungarische und ungarndeutsche Kinderreime Ungarische und ungarndeutsche volkstümliche Kinderspiele.</p> <p>Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder mit kleinem Stimmumfang.</p> <p>Erlernen von Liedern aus den Bereichen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tages und Jahresablauf (Martin - und Nikolaustag, Weinachten, Neujahr, Muttertag ...) - Natur und Umwelt - Spiel- und Tanzlieder - Lieder zu besonderen Anlässen 	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8

Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>Lautstärkeunterschiede (leise-laut)</p> <p>Tempounterschiede (schnell-langsam)</p> <p>Musik als Gestaltungsmittel z.B.: auf Tonträgern (1-2 min. bekannte Kinderlieder)</p> <p>Klangunterschiede von Kinder-, Frauen- und Männerstimme</p> <p>Klangunterschiede von Instrumenten (Schlaginstrumente, Blockflöte, <u>Klavier, Violine/Geige</u>)</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Töne und Geräusche aus der Umwelt.</p> <p>Vokale- und Instrumentale Bearbeitungen von Kinderlieder.</p> <p>Originelle Aufnahmen (z.B.: ungarische und ungarndeutsche Volkslieder).</p> <p>Charakterwerke.</p>	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</i></p>
<p>Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation</p>		<p>Stundenzahl: 15</p>
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>Rhythmische Kenntnisse</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Gleichmäßiges Schlagen - Motivbetonung, Taktbetonung - Zweiertakt 	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.</i></p> <p><i>jelek és jelrendszerek ismerete.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: jelek,</i></p>

<p>Melodische Kenntnisse</p> <p>Lesen – Schreiben</p> <p>Darstellen</p> <p>Klangfarben</p> <p>Improvisation</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Viertelnote, Viertelpause - Achtelnoten mit Balken Rhythmus echo - Frage - Antwort - Taktstrich, Schlußstrich Widerholungspause - Hoch- und tiefgefühl <p>Tonbeziehungen sollten unterschieden werden innerhalb von Pentaton</p> <ul style="list-style-type: none"> - Solmisationsnoten (Silben: s-m, 1-s-m) - Die 5 Linien - 4 Zwischenräume - Die bekannten Handzeichen, Noten <p>Tempo- und Lautstärkeunterschiede</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schlaginstrumente, Kinder-, Frauen- und Männerstimme - Klavier, Blockflöte, Geige 	<p>jelzések értelmezése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> tájékozódás térben, irányok.</p>
---	--	--

<p>. Rhythmisches und melodisches Gestalten von Wörtern, Kinderreimen, Namensingen, Echspiel, Variation von rhythm. Und <u>Melodierichtungen</u></p>	<p>Gelernte Kinderreime, Gedichte, Singspiele, melodische Elemente.</p>	
<p>Lenbereich: Volkskunde</p>		<p>Stundenzahl: 15</p>
<p>Lerninhalte</p>	<p>Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen</p>	<p>Verknüpfungen</p>
<p>Themen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder - Tages und Jahresablauf : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Martin - und Nikolaustag ▪ Advent ▪ Weinachten ▪ Neujahr ▪ Fasching ▪ Ostern ▪ Pfingsten - Ungarndeutsche Nationalhymne - bepillantás a zenei hagyományok területére - a népdalok karakterisztikus jellemzői - a magyarországi német népzene jellemzői, népi hangszerek megismerése 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Zenei ismeretszerzés és információgyűjtés</p>	

--	--	--

Versetzungsvoraussetzungen:

Die ersten zwei Jahrgangsstufen bilden eine Einheit

Ének-zene 2. évfolyam

Lernbereich: Singen, Ringespiele, Musikgeschichten		Stundenzahl: 10+6+2
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u> Volkslieder - spiele und Volksgebräuche. Singen mit Ostinato. Rhythmuskanons in Gruppen.</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u> - Neue ungarische und ungarndeutsche Volkssprüche, Volkslieder, Reime.</p>	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p>

Musikalische Betonung beim Singen. Melodievariante nach Hören.	<ul style="list-style-type: none"> - Lieder zum Fasching, Neujahr, Schulfeste, Kunstlieder. - Merkante Melodien in Rhythmen einprägen. 	<p><i>Matematika: számfogalom erősítése.</i></p> <p><i>Környezetismeret: természeti képek, évszakok, állatok.</i></p> <p><i>Testnevelés és sport: mozgás, helyes légzés, testtartás.</i></p>
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Weitere musikalischen Gruppen nach dem Klang erkennen. (Kinderchor, Streichorchester, Blaskapelle, Geige, Querflöte, Fagott) - Verschiedene Charakterzüge, Tonhöhen. - Einfache musikalischen Frage und Antwort, Motivenpaare 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionale Möglichkeiten und Bräuche nutzen: Kirche, Theater, Volksfeste, Blaskapellen, Chöre. - Lieder zu den Festtagen. - Ungarische und ungarndeutsche Nationalitätenlieder. - Lieder des Volks/Sprachverwandten Handlungsmusik. 	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom: zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok.</i></p> <p><i>Vizuális kultúra: zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.</i></p>
Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen

<p><u>Themen:</u></p> <p>Improvisation</p> <p>Ostinato aus Rhythmen.</p> <p>Rhythmusantwort, Rhythmusbegleiten (Ostinato oder frei).</p> <p>"dirigierte" Improvisation</p> <p>Rhythmik:</p> <p>Melodie:</p> <p>Lesen und Schreiben:</p> <p>Tonalität:</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Als Melodiemodelle:</p> <p>Ungarische und ungarndeutsche Kinderlieder, Volkslieder, Kunstwerke.</p> <p>Leseübungen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Halbende, Halbpause - Rhythmusostinato, Rhythmuskanon - Schlaginstrumente <ul style="list-style-type: none"> - Töne : l-s-m-r-d-l, (Pentaton) <ul style="list-style-type: none"> - Neue Handzeichen, Töne, Noten (r-d-l) - Die erste untere Hilfslinie - Leseübungen <ul style="list-style-type: none"> - Pentaton mit den Anfangsnoten d und l 	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.</i></p> <p>jelek és jelrendszerek ismerete.</p> <p><i>Vizuális kultúra: jelek, jelzések értelmezése.</i></p> <p><i>Testnevelés és sport: mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.</i></p> <p><i>Környezetismeret: tájékozódás térben, irányok.</i></p>
--	--	--

<p>Form:</p> <p>Klangfarbe:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Musikalische Frage – und Antwort - Motivpaar - Kinderchor - Blaskapelle - Streichorchester -Geige, Querflöte, Fagott 	
Lenbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzenanforderungen	Verknüpfungen
<p>Themen:</p> <p>Volkskunde</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzenanforderungen:</u></p> <p>Haustiere, Wald – und Feldtiere (2 Stunden)</p> <p>Ostern (1 Stunde)</p> <p>Volksdichtung (2 Stunden)</p>	

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

- 10 ungarische und 10 ungarndeutsche Kinderreime, Volkslieder, Kunstlieder in der Gruppe nach dem Gedächtnis singen
- Volkstümliche Kinderspiele (ungarn und ungarndeutsche)
- Einige Gebräuche
- Spiel- und Tanzlieder
- Ausdruckvolles Singen
- Einordnen der eigenen Stimme in den Klassengesang
- Probieren von Bewegungen: Gehen, Laufen, Drehen, Hüpfen, Schwingen
- Körperliches Darstellen musikalischer Parameter

MUSIKHÖREN:

- Vokale und instrumentale Klangfarben erkennen

- Streich- und Blasinstrumente voneinander unterscheiden

IMPROVISATION

- Darbietung des eigenen Namens (rhythmische und melodische)

MUSIKLESEN – UND SCHREIBEN:

- Rhythmuswerte: Viertel-, Achtel- und Halbnoten und ihre Pausen
- Das Liniensystem kennen
- Die gelernten Noten und Töne werden mit der Hilfe des Lehrers gelesen und geschrieben

Ének-zene 3. évfolyam

Lernbereich: Singen, Musikgeschichten		Stundenzahl: 15+3
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>Spielerisch- tänzerische Liedgestaltung.</p> <p>Volkslieder mit mehreren Strophen ohne Buch, nach dem Gedächtnis.</p> <p>Volksliederkanons - gruppenweise.</p> <p>Zweistimmige Rhythmusbungen</p> <p>Das Singen wird mit Schlaginstrumenten begleitet.</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Kindertänze, Volkstänze.</p> <p>Rollenspiele, Kinderspiele.</p> <p>Weitere ungarische und ungarndeutsche Volkslieder, Gebräuche.</p> <p>Europäische Kinderlieder.</p> <p>Weitere Kinderlieder.</p> <p>Weitere Festlieder im Ablauf des Jahres und Schuljahres.</p> <p>Leichte zweistimmige Kanons.</p>	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>Stimmungen, Vortragsarten (z.B.: parlando) und charakteristische Elemente behaupten.</p> <p>Zusammenhang zwischen Inhalt und musikalischen Ausdrucksmittel</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Originelle Aufnahmen (auch Nationalitätenmusik).</p> <p>Chorwerke für Frauen-, Männer und Gemischchor anhören.</p>	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p>

<p>in der Handlungsmusik.</p> <p>Chortypen erkennen und benennen (Frauen- und Männerchor)</p> <p>Instrumente erkennen nach Hören. (Horn, Pauke)</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p>
<p>Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation</p>		<p>Stundenzahl: 5</p>
<p>Lerninhalte</p>	<p>Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen</p>	<p>Verknüpfungen</p>
<p><u>Themen:</u></p> <p>Improvisation</p> <p>Variationen schreiben (Augmentieren, Diminuieren).</p> <p>Spiele mit Dynamik und Tempo.</p> <p>Das fehlende Melodie- oder Rhythmusmotiv ergänzen.</p> <p>Verschiedene Melodieenden und Lieder improvisieren.</p> <p>Melodieergänzung.</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Leseübungen.</p> <p>Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder.</p> <p>Leichte Auszüge, Kunstlieder.</p> <p>Volkskunde: Ungarndeutsche Hymne Weihnachtslieder (2-2 Stunden)</p>	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek – kérdés és felelet.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p>

<p>Musiklesen und - schreiben</p> <p>Die bisherigen Rhythmuswerte erkennen, lesen und schreiben.</p> <p>Neu: Ganznote, Ganzpause.</p> <p>Lernen von Lieder nach Handzeichen und Buchstabennoten.</p> <p>Nachsolmisation.</p> <p>Rhythmik:</p> <p>Melodie:</p> <p>Vortragsarten:</p>	<p>Leseübungen.</p> <p>Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder.</p> <p>Leichte Auszüge, Kunstlieder.</p> <p>- Ganzenote, Ganzepause,</p> <p>- Fähnchen</p> <p>- Alleinstehende Achtelpause</p> <p>- Bindebogen</p> <p>- Synkope, Vierteltakt</p> <p>- Solmisationssilben d'-s,</p> <p>- Tempo giusto</p> <p>- Parlando</p> <p>- Legato</p>	<p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p>
--	--	--

Klangfarbe:	<ul style="list-style-type: none"> - Staccato - Horn, Pauke, - Frauenchor, Männerchor, Gemischtchor 	
Lenbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
Themen: Volkskunde	<u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u> Haustiere, Wald – und Feldtiere (2 Stunden) Ostern (1 Stunden) Volksdichtung (2 Stunden)	

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

- 5 ungarische und 5 ungarndeutsche Lieder singen

- Tempo- und Dynamikzeichen (z.B.: allegro, vivace, piano, mezzoforte, forte) verwenden

MUSIKHÖREN:

- Klangfarben von neuen Instrumenten und Chorarten unterscheiden, erkennen und benennen

IMPROVISATION:

- Einprägsame Melodien, Rhythmen, Klangeffekte als charakteristisch für bestimmte Motive und Themen verfassen, beenden

MUSIKLESEN – UND SCHREIBEN:

- Rhythmen in die gelernten Formen fassen
- Melodierelationen erkennen

Ének-zene 4. évfolyam

Lernbereich: Singen, Musikgeschichten		Stundenzahl: 14+4
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>Graduelles Stimmensinken und -Verstärkung.</p> <p>Anwendung der relativen Solmisation.</p> <p>Die 7 Solmisationsstüben hin und zurück nach Handzeichen singen.</p> <p>Rhythmusspiele, Rhythmusübungen.</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Weitere ungarische, ungarndeutsche und europäische Volkslieder.</p> <p>Festlieder im Ablauf des Jahres und des Schuljahres.</p> <p>Leichte Zweistimmigkeit (Kanons, Bizinien). Die Nationalhymne.</p>	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció.</p> <p><i>Matematika:</i> számfogalom erősítése.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> természeti képek, évszakok, állatok.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.</p>
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p>	<p><i>Magyar/német nyelv és</i></p>

<p>Erkennen musikalischer Gestaltungsmittel in Beziehung zur Wirkung der Musik.</p> <p><u>Verwendung von Fachbegriffen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Stimmgattungen: Sopran -Alt -Tenor –Baß - Klangfarben von Instrumenten (Klarinette, Cello, Akkordeon) und Instrumentengruppen (die Instrumentengruppen des Sinfonie-orchesters) - Crescendo, decrescendo 	<p>Chorwerke anhören.</p> <p>Volkliedvertonungen.</p> <p>Instrumentale Charakterwerke</p>	<p><i>irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése</p> <p><i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése.</p>
<p>Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation</p>		<p>Stundenzahl: 5</p>
<p>Lerninhalte</p>	<p>Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen</p>	<p>Verknüpfungen</p>
<p><u>Themen:</u></p> <p>Improvisation</p> <p>Förderung der Variationsfertigkeiten der rhythmischen und melodischen Elemente.</p> <p>Improvisation der Rhythmusbegleitung zu bekannten</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Rhythmische und melodische Elemente, die die Schüler kennen.</p>	<p><i>Magyar/német nyelv és irodalom:</i> mondszerkezetek – kérdés és felelet.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések</p>

<p>Liedern (z.B.: die erste Reihe behalten)</p> <p>Freies Bewegen im Raum zu Musik unterschiedlichen Charakters.</p> <p>Spielerisch- tanzerische Liedgestaltung.</p> <p>Musiklesen und -schreiben</p> <p>Die gelernten Rhythmuswerten erkennen, lesen und lautieren.</p> <p>Die neuen Solmisationssilben t-f lesen und schreiben.</p> <p>Darstellen unterschiedlichen Metren, rhythmischer Verbindungen, Formen.</p> <p>Rhythmik:</p> <p>Melodie:</p>	<p>Verschiedene Lieder (auch mit den 7 Solmisationssilben);</p> <p>2/4, 3/4, 4/4 Takt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Punktierte Halbenote und ihre Pause - Punktierte Viertelnote mit Achtelnote - Achtelnote mit punktierter Viertelnote - Dreivierteltakt - Solmisationssilben f-t 	<p>használata.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> mozgáskoordináció.</p> <p><i>Matematika:</i> halmazok, számsorok.</p>
--	---	--

Lesen und Schreiben

- Handzeichen
- Buchstabennoten, ihre Lagen in verschiedenen

Relationen

- Prima Volta und Secunda Volta

Tonalität:

- Pentachord
- Hexachord

Form:

- Volksliederformen

Vortragsarten:

- Crescendo –decrescendo

Klangfarbe:

- Klarinette, Cello, Gemischtchor

Lenbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
Themen: Volkskunde	<u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u> Ungarndeutsche Hymne (2 Stunden) Weihnachtslieder (2 Stunden)	

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

- Nach dem Gedächtnis weitere 10 ungarische und ungarndeutsche Volkslieder
- Kunstlieder
- die Nationalhymne
- Singen und Schulfesten

MUSIKHÖREN:

- 1-2 musikalische Märchen /Prokofjev: Peter und der Wolf, Kodály: Háry János/
- Motive, Themen
- Angehobene Klangstrukturen in ihrer charakteristischen Gestalt und in ihrer Veränderung
- Grundlegende Prinzipien in ihrer Bedeutung für den Aufbau /die Struktur/ von Hörbeispielen

IMPROVISATION:

- Rhythmusreihen frei und nach den angegebenen Beispielen (max. 8 Takte)

MUSIKLESEN UND SCHREIBEN:

- Die Schüler sollen mit der Hilfe des Lehrers die relative Solmisation anwenden können.
- Die bekannten Rhythmen lesen, schreiben und lautieren, auch in Dreivierteltakt.

5. Klasse

Lernbereich: Singen, Musikgeschichten		Stundenzahl: 8+10
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Új és régi stílusú népdalok éneklése és jellemzői. – Népi hangszerek (duda, tekerő, cimbalom, citera). – Hagyományok, szokások. – Népdalgyűjtők. – Feldolgozások. <p>Gyermekdalok (kánonok), más népek dalai</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – tiszta intonálás, helyes légzés és testtartás, – hallásfejlesztés, – elemző képesség fejlesztése, – ritmuskészség, – zenei írás-olvasás, – improvizatív képesség: szóban – ritmusban – dallamban. <p>- Zenei karakterek, stílusjegyek kifejezése tanári vezénylet alapján népdalfeldolgozások, könnyű reneszánsz</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, magyar népballadák, virágénekek, szimbolika.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.</p>

		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök</p>
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - régmúlt korok zenéje (őskor, ókori kultúrák) – a középkor egyházi és világi zenéje (gregorián ének, trubadúr zene), – a reneszánsz zenéje: <ul style="list-style-type: none"> ▪ motetta, madrigál, mise, chanson ▪ polifónia, homofónia, 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rálátás a történelem és a művészetek összefonódására, – erőlködés nélküli finom éneklési technika fejlesztése, – a műfajok hangzásának és szerkezetének összehasonlító képessége, – zenei karakterek megkülönböztetése, 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Palestrina, Lassus, Josquin des Près <p>– a barokk muzsika:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ menüett és a többi barokk tánc ▪ prelúdium, fuga, szvit, versenymű, szonáta, rondó ▪ opera, oratórium, kantáta, passió, korál ▪ Purcell, Vivaldi, Bach, Händel, ▪ a barokk zenekar hangszerei, ▪ orgona, csembaló 	<p>– hallásfejlesztés</p>	<p>liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Informatika:</i> zenei információgyűjtés az internet segítségével).</p>
<p>Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation</p>		<p>Stundenzahl: 5</p>

Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ritmikai elemek: a tizenhatod értéke, írása, szünetjele, kis éles és nyújtott. – ABC-s hangok neve a vonalrendszerben (G-kulcs). – Hangközök: T1 – T4 – T5 – T8. – Hétfokú hangsorok: Dúr – moll: 1b előjegyzéssel. –előadási jelek 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – a figyelem tartósságának növelése, – ritmuskészség fejlesztése, – a kreatív gondolkodás mélyítése, – zenei írás-olvasás képességének fejlesztése, fokozása – hallásgyakorlatok, – a kifejező éneklés technikájának fokozása 	<p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai</p>
Lenbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5

Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p>Themen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder - Tages und Jahresablauf : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Martin - und Nikolaustag ▪ Advent ▪ Weinachten ▪ Neujahr ▪ Fasching ▪ Ostern ▪ Pfingsten - Ungarndeutsche Nationalhymne - bepillantás a zenei hagyományok területére - a népdalok karakterisztikus jellemzői - a magyarországi német népzene jellemzői, népi hangszerek megismerése 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tages und Jahresablauf : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Martin - und Nikolaustag ▪ Advent ▪ Weinachten ▪ Neujahr ▪ Fasching ▪ Ostern ▪ Pfingsten - Ungarndeutsche Nationalhymne - bepillantás a zenei hagyományok területére - a népdalok karakterisztikus jellemzői - a magyarországi német népzene jellemzői, - népi hangszerek megismerése <p>hagyományok megismerése</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai</p>

--	--	--

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

- A tanuló tudja a dalanyag 2/3-át emlékezetből csoportosan, tisztán, érthető szövegkiejtéssel, pontos ritmusban elénekelni,
- legyen képes a népzenei és honismereti tudás egységesítésére, összevonására,
- ismerje fel a népi hangszereket a hangzásukról,
- végezzen gyűjtőmunkát lakóhelyének népi kultúrájáról,
- legyen jártas a magyar népi hagyományok és szokások világában (megnevezése és célja),
- a felsorolás szintjén, területhez kötve nevezze meg a népdalgyűjtőket,
- különböztesse meg az új és régi stílusú népdalok jellemzőit,
- tudjon beszélni Kodály Zoltán életéről, munkájáról,
- legyen képes egyszerű ritmus, dallam és szöveg rögtönzésére (2-3 ütem),
- ismerje fel a többször meghallgatott zeneműveket, feldolgozásokat (szerző – cím – műfaj).

MUSIKHÖREN, MUSIKGESCHICHTE

- ismerje a tanult korok jellemzőit, műfajait, hangszereit és zeneszerzőit,
- nevezze meg az emberi hang hangszíneit,
- ismerje fel a hangszereket a hallott hangszín alapján,
- jusson el a felismerés szintjére: a zeneszerző, a műfaj és a zenei apparátus megnevezésével.

MUSIKLESEN - UND SCHREIBEN:

- A tanuló a tizenhatod értéket ismerje fel
- legyen képes relatív módon szolmizálni

6. Klasse

Lernbereich: Singen, Musikgeschichten

Stundenzahl: 8+10

Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>I. A Magyar népzene:</p> <ul style="list-style-type: none"> – magyar népdalok és népszokások dallamai, – jellemző stílusjegyek, – Olsvai Imre és “Somogyország”; Békefi Antal és Vas megye, – feldolgozások, – más népek dalai. <p>II. Magyar történeti énekek</p> <ul style="list-style-type: none"> – a XVI. sz. zenéje: (históriás ének) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tinódi Lantos Sebestyén, Bakfark Bálint ▪ a lant, ▪ korabeli dallamok, 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – ízesen kifejező éneklés, – népi nyelvünk szókincsének, ismeretének bővítése, – halláskészség fejlesztése (dallamvonal, szerkezet), – földrajzi elhelyezkedések behatárolása, – a gyermek, a női és a férfi hangszínek felismerése. – az éneklés fejlesztése, – rálátás a kor összefüggéseire, – hallásfejlesztés a hangszerek hangszínének felismerésével, meghatározásával, – ritmuskészség fejlesztése a jellemző ritmikai elemek kiemelésével, a dalokhoz 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, magyar népballadák, virágénekek, szimbolika.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.</p>

<p>– a kuruc kor zenéje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ történelmi háttér, ▪ melodiáriumok, gyűjtemények, ▪ korabeli dalok és táncok, ▪ a tárogató. 	<p>kötött egyszerű tánclépések bővítésével</p>	
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>XVIII. sz. zenéje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Bécsi klasszicizmus. ▪ a kor: megnevezése, jelentősége, <p>formái (triós, szonáta),</p> <p>műfajai (szonáta, vonósnégyes,</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>hallás- és ritmusgyakorlatok,</p> <ul style="list-style-type: none"> – koncentráció képességének fokozása, – formaalkotás fejlesztése, – megfigyelő képesség erősítése, – zenei véleményalkotás, – zenei karakterek elkülönítésének képessége. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri</p>

<p>szimfónia, klasszikus opera), zeneszerzői (Haydn, Mozart, Beethoven) és alkotásai.</p> <p>Dinamikai jelek, meghatározások: crescendo, decrescendo, pianissimo (pp), piano (p), mezzoforte (mf) forte (f), fortissimo (ff).</p> <p>Zenei együttesek: – vonósnégyes, –szimfonikus zenekar</p>		<p>rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Informatika:</i> zenei információgyűjtés az internet segítségével).</p>
<p>Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation</p>		<p>Stundenzahl: 5</p>

Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – a triola – felütés – AUFTAKT, csonka ütem, – módosítások – jelek ▪ kereszt (#) felemel, ▪ bé (b) leszállít, ▪ feloldó () 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás egyszerű dallamra, versmegzenésítés, szöveg hangsúlyok, prozódia.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia szempontjából.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p>

		<p>önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai,</p>
Lenbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p>Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder</p> <p>- Tages und Jahresablauf :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Martin - und Nikolaustag ▪ Advent ▪ Weinachten ▪ Neujahr ▪ Fasching ▪ Ostern ▪ Pfingsten <p>- Ungarndeutsche Nationalhymne</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Zenei ismeretszerzés és információgyűjtés</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai</p>

<p>- bepillantás a zenei hagyományok területére</p> <p>- a népdalok karakterisztikus jellemzői</p> <p>- a magyarországi német népzene jellemzői</p> <p>- népi hangszerek megismerése</p> <p>hagyományok megismerése</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>a műzene irodalmi kapcsolódásai</p>
---	--	--

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

- A tanuló tudjon 12 magyar népdalt emlékezetből – csoportosan, karakteresen énekelni a dallam és a szöveg egységének megteremtésével
- ismerje meg Békefi Antal és Olsvai Imre gyűjtőmunkáját,
- tudjon idézni a tanult szokásokból és hagyományokból,
- ismerje lakóterületének népzenei együtteseit
- tudjon különböző korokból 9 magyar történeti éneket hangulatosan, érthető szövegmondással elénekelni,

- határozza meg a dalokban előforduló korabeli szavak, kifejezések jelentését,
- ismerje fel a tanult hangszereket hangzás és alak alapján,
- tudjon összefüggően beszélni, Tinódi Lantos Sebestyén életéről és műveiről,
- értelmezze a históriás énekek, kuruc dalok és '48-as dallamok üzenetét.

MUSIKHÖREN:

- tudjon 10 klasszikus dalt szépen, a megfelelő tempóban is dinamikával énekelni,
- ismerje a bécsi klasszicizmus korának jelentőségét,
- tudja megnevezni a műfajokat és a kor zeneszerzőit,
- ismerje fel a meghallgatott zeneműveket.

MUSIKLESEN UND SCHREIBEN:

- ismerje fel hallás után és kottaképről a triolát
- legyen képes a 3/8-os és 6/8-os lüktetés megtartására,
- tudja alkalmazni a módosító jeleket,

Kulcsfogalmak/fogalmak 5.-6. évfolyamon:

Régi és új stílusú népdal, gregorián ének, históriás ének, kuruc kori dal, Himnusz, Szózat, dal mint műfaj, duett, kórusmű, társas ének

Hatnyolcad, dūr, moll, tercmenet, zenei periódus, visszatérő forma, rondó, dallami variáció, szekvencia

6/8, 3/8, felütés, csonka ütem, triola, kis éles és kis nyújtott ritmus, dúr és moll hangsor, vezetőhang, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, abszolút hangnevek (pontosítva), violin- és basszuskulcs, allegro, andante, mezzoforte, pianissimo.

Hangköz, formai egység (dallamfordulat, dalforma, variációs forma, triós forma és rondó forma).

Gregorián ének, reneszánsz tánc, madrigál, dal, daljáték, opera, menüett, szvit, concerto, szerenád, divertimento, versenymű, szimfónia

7-8. Klassen

Lernbereich: Singen, Musikgeschichten		Stundenzahl: 8+10
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – a magyar népzenei dialektusok, – új és régi stílusú népdalok, – éneklése, 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – éneklési készség, – hallás- és ritmusérzékenység fejlesztése, – improvizációs készség – a komplexitás képessége: 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei</p>

<ul style="list-style-type: none"> – elemzése, – Bartók Béla és Kodály Zoltán élete, művei, – a ballada feldolgozások <p>- más népek népzenejének dalai és jellemzői</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ritmus – szöveg – dallam és mozgás összhangjának koordinálása, – memorizálási képesség erősítése, – oldott hangulatú szereplési képesség fokozása közönség előtt, – önálló ismeretszerzés képessége, jártasságok bővítése, <p>a gyakorlati alkalmazása</p>	<p>kifejezésben, magyar népballadák, virágénekek, szimbolika.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.</p>
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>. A romantika kora</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ a kor: – elnevezése, ▪ történelmi háttere, 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – helyes légzés, testtartás, – éneklés készsége, 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ jellemző jegyei, ▪ műfajai: népies műdal, verbunkos, rapszódia, programzene, romantikus dal, nemzeti opera, ▪ zeneszerzők: Erkel, Liszt, Schubert, Schumann, Mendelssohn, Brahms, Chopin, Dvořak, Smetana, Csajkovszkij, Muszorgszkij, Verdi, Wagner, ▪ a romantikus nagy zenekar 	<ul style="list-style-type: none"> – hallás- és ritmuskészség, – zenei emlékezet fejlesztése, – a belső hallás képessége, – többszólamú éneklés képessége, – azonosítási képesség fejlesztése, – szimmetria, aszimmetria megfigyelésének képessége, – hangszercsoportok felismerése, 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p>
<p>II. A XX. század zenéje</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dalok, énekes szemelvények, ▪ irányzatok: <ul style="list-style-type: none"> impresszionizmus, expresszionizmus neoklasszicizmus, folklorizmus, realizmus 	<ul style="list-style-type: none"> - a műelemző képesség fejlesztése. – éneklési, hallás- és ritmuskészség, – zenei írás-olvasás, – a felismerés képessége, – memóriafejlesztés, – alkalmazás képességének fokozása, – dinamikai érzék fejlesztése, 	<p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Informatika:</i> zenei</p>

<p>elektronikus zene, dzsessz, könnyűzene, magyar beatmuzsika, musical</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zeneszerzők ▪ Bartók, Kodály, Weiner, Kurtág, Petrovics, Szokolay, Durkó, Kocsár, Orbán, Balassa, Pongrácz, Szőnyi, Ránki ▪ Debussy, Ravel, Stravinszky, Honegger, Orff, Prokofjev, Hacsaturján, Britten, Penderecki, ▪ Gershwin, Beatles, Presley, Webber, Szörényi 	<p>– a komplexitás képessége, - a műelemzés képességének fejlesztése</p>	<p>információgyűjtés az internet segítségével).</p>
Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<u>Themen:</u>	<u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u>	

<p>– Előadási jelek, zenei szakkifejezések</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ritmuskészség, – szolmizációs képesség, – halláskészség, -képesség, – zenei írás-olvasás készségének fejlesztése 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás egyszerű dallamra, versmegzenésítés, szöveg hangsúlyok, prozódia.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia szempontjából.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel</p>
--	---	--

		Magyar nyelv és irodalom: a műzene irodalmi kapcsolódásai
--	--	---

Lernbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder - Tages und Jahresablauf : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Martin - und Nikolaustag ▪ Advent ▪ Weinachten ▪ Neujahr ▪ Fasching ▪ Ostern ▪ Pfingsten - Ungarndeutsche Nationalhymne - bepillantás a zenei hagyományok	<u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u> Zenei ismeretszerzés és információgyűjtés	<i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai

területére - a népdalok karakterisztikus jellemzői - a magyarországi német népzene jellemzői - népi hangszerek megismerése hagyományok megismerése		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai
--	--	--

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

7. évfolyam:

- A tanuló tudjon 10 magyar népdalt énekelni, az érzelmi tartalmak, hangulatok és karakterek megjelenítésével,
- legyen képes megkülönböztetni az új és a régi stílusú népdalokat,
- ismerje fel a feldolgozásokat zenehallgatás útján.

8. évfolyam:

- a tanuló tudjon 15 dalt énekelni,
- ismerje és tudja földrajzilag meghatározni, térben elhelyezni a magyar népzene dialektusterületeit,
- legyen képes alkalmazni az eddig megszerzett népzenei tudását,
- ismerje és mutassa be röviden Bartók Béla életét és művészetét,
- ismerje fel a jellegzetes motívumokról a meghallgatott zeneműveket: szerző, cím, műfaj, zenei apparátus megnevezésével,
- ismerje meg, fogadja el más népek dallamkincsét.

MUSIKHÖREN:

- tudjon 5 romantikus dalt, kellemes hangvétellel, kifejező előadásmóddal megszólaltatni,
- tudja megnevezni a magyar és egyetemes zenekultúra egyéniségeit, kiknek életútját, kedvelt műfajait és jellemző műveit ismerteti,
- tudja levezetni a népdal, népies dal, népies műdal és a műdal jelentésének tartalmát,
- ismerje fel zenehallgatás során az egyes zeneműveket (szerző, cím, műfaj, zenei apparátus).
- tudjon beszélni a XX. századi zene irányzatairól, zeneszerzőiről,
- ismerje fel és nevezze meg a meghallgatott zeneműveket (szerző, cím, műfaj, zenei apparátus).

MUSIKLESEN UND SCHREIBEN:

- tudja a megfelelő helyen használni és alkalmazni az új zenei szakszavakat, kifejezéseket
- tudjon tájékozódni a zenei vonalrendszerben
- tudjon szolmizálni

Kulcsfogalmak/fogalmak 7.-8. évfolyamon:

Társasdal, verbunkos dal, keserves, romantikus dal, táncnóta.

Ritmusvariációk, augmentáció, diminúció.

Kis és nagy szext, kis és nagy szeptim.

Homofónia, polifónia, zenei impresszionizmus, műzene, népzenei feldolgozás, klasszikus zene, populáris zene.

Trubadúr ének, madrigál, oratórium, kantáta, concerto grosso, vonósnégyes, versenymű, szimfonikus költemény; táncjáték, kamarazene, jazz, rock.

EINBLICK IN DIE MUSIKGESCHICHTE:

HÖRBEISPIELE:

5. Klasse

Lassus: Visszhang

Purcell: Trombita – fanfár

Vivaldi: F-moll hegedűverseny: A tél

Bach: G-dúr menüett

Bach: Már nyugosznak a völgyek

Bach: H-moll szvit

Händel: Győzelmi kórus

Händel: Tűzijáték szvit

Josquin des Prés: Évszakköszöntő

Vivaldi: A négy évszak

Bach: Brandenburgi versenyművek

Bach: Parasztkantáta

Bach: Máté-, János-passió

Händel: Messiás c. oratórium

Händel: Halleluja

Purcell: Dido és Aeneas c. opera

6. Klasse

Haydn: D-moll vonósnégyes

Haydn: G-dúr szimfónia

Mozart: Egy kis éji zene

Mozart: Varázsfuvola

Beethoven: Zongoraszonáta Op.13.

Beethoven: D-dúr hegedűverseny

Beethoven: IX. szimfónia/ Finale – Örömóda

Haydn: Évszakok

Haydn: D-dúr vonósnégyes

Mozart: A-dúr zongoraszonáta (Török induló)

Mozart: Divertimento

Mozart: Német tánc

7. – 8. Klasse

Erkel: Hunyadi László

Erkel: Bánk bán

Liszt: XV. magyar rapszódia

Liszt: Mazeppa

Liszt: Les Preludes

Verdi: Nabucco

Verdi: Aida

Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok

Schubert: A-dúr zongoraötös

Schumann: Gyermekjelenetek

Schumann: Ifjúsági album

Chopin: G-moll mazurka

Muszorgszkij: Egy kiállítás képei

Smetana: Moldva

Csajkovszkij: Csipkerózsika-keringő

Mendelssohn: Szentivánéji álom

Brahms: I. Magyar tánc

V. Magyar tánc

Dvořak: e-moll (Új világ) szimfónia

Debussy: Gyermekkuckó

Stravinsky: Petruska

Prokofjev: Klasszikus szimfónia 3. tétele

Britten: Változatok és fuga egy Purcell-témára

Gershwin: Klára bölcsődala és Porgy dala – a Porgy és Bess c. operából

Szörényi–Bródy: István, a király (részletek)

Debussy: Clair de Lune

Orff: Carmina Burana

9. Klasse

Lernbereich: Singen, Musikgeschichten		Stundenzahl: 8+10
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Népdalok a magyar népdal műfajaiból (népballada, sirató, katonadal, betyárnóta, ivónóta, párosító, lakodalmi dal, táncnóta).- A magyar népdalok funkcionális tartalma, közlése, jelképrendszere.- Énekes anyag a magyar zene történetéből a 18. század végéig (történeti énekek, virágénekek).- Középkori egyházi és világi dallamok (gregorián ének,	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- 4-5 mű éneklése tiszta intonációval az életkori sajátosságokat figyelembe véve- Önálló népdaltanulás kottakép alapján.- Hallás utáni népdaltanulás (eredeti népzenei felvételekről is).- Autentikus előadásra való törekvés (különösen a magyar népdal világában).- Pontos szövegejtés és ritmus.	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőképesség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, magyar népdalok, virágénekek,</p>

<p>szillabikus gregorián dallamok magyar, illetve latin szöveggel, trubadúr dallamok).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reneszánsz, barokk és klasszikus témák, énekelhető zenei szemelvények a zeneirodalom legjelentősebb alkotásaiból. - Históriai ének. - Koráldallam. 	<ul style="list-style-type: none"> - Szép, kifejező, prozódiaileg helyesen értelmezett előadás, önálló szöveges éneklés emlékezetből. - Intonációs biztonságra való törekvés. - A stílushoz közelítő, kifejező előadásmód. - Énekes (esetleg hangszeres) közreműködés csoportos zenei előadásban. - Zenei karakterek, stílusjegyek kifejezése tanári vezénylés alapján népdalfeldolgozások, könnyű reneszánsz kórusművek, műzenei szemelvények éneklésekor. 	<p>szimbolika.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.</p>
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Népzenei és műzenei alkotások hangzó vagy írott zenei forrásanyagok alapján (korszakok és stílusok jellemzése). 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>A zene összetevőinek, alapvető paramétereinek (pl. ritmika, ütemformák, dallam motívumok, egyszerű formák) felismerése, önálló értelmezése hangzó zenei</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés,</p>

<p>- Magyar autentikus és feldolgozott népzenei felvételek ismerete (a magyar táncház mozgalom remekei).</p> <p>- Népi hangszerek: duda, citera, cimbalom, tekerő, népi zenekar, furulya.</p> <p>- Magyar és európai zeneirodalmi alkotások az ókortól a 18. század végéig.</p> <p>- Az európai zenetörténet műfajai, stílusjegyei:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>egyházi</i>: mise, motetta gregorián, orgánum, korái, kantáta, oratórium, passió, requiem; ▪ <i>világi</i>: kánon, trubadúr dal, madrigál, opera; concerto grosso, szvit, nyitány, prelúdium, fuga, rondó, variáció, menüett, szonáta, szimfónia, versenymű, vonósnégyes, trió <p>- Homofon és polifon szerkesztés, szekvencia, periódus; triós forma, szonáta-forma.</p> <p>- Hangszerek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ hegedű, brácsa, cselló, nagybőgő; ▪ fuvola, oboa, klarinét, fagott; 	<p>anyagok alapján.</p> <p>- Zenetörténeti korszakok, stílusok jellemzése a hangzó vagy az írott dokumentumok felhasználásával.</p> <p>- A magyar történeti zene műfajainak ismerete, hallási azonosítása, felismerése (virágének, históriás ének, ungarésca).</p>	<p>humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ▪ trombita, harsona, kürt, tuba; ▪ üstdob, nagydob, cintányér, ▪ triangulum; orgona, zongora, ▪ lant, hárfa. <p>- Zeneszerzők:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Josquin des Prés ▪ G.P. da Palestrina ▪ O. Lassus ▪ H. Purcell ▪ J. B. Lully ▪ C. Monteverdi ▪ A. Corelli ▪ A. Vivaldi ▪ D. Scarlatti ▪ J. S. Bach ▪ G. F. Händel ▪ J. Haydn ▪ W. A. Mozart ▪ L. van Beethoven 		<p><i>Informatika:</i> zenei információgyűjtés az internet segítségével).</p>
Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation		Stundenzahl: 5

Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Az énekes anyag és a zenehallgatás anyagának ritmikai és metrikai struktúrája, dallamszerkezete, hangneme, formája, kottaképi és hangzásbeli sajátosságai. - A hármashangzat elve, az alapfunkciók elve (T-D-S ismeret). - Dallamátírás a tanult hangnemekben (betűkottából a 2#-2b előjegyzési körben). - Ismert dallammotívumok írása emlékezetből a tanult hangnemekben. 	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Ritmus, metrum:</p> <p>Összetettebb metrumokhoz kapcsolódó improvizációs gyakorlatok tapssal és ütőhangszerekkel, szabályos és szabálytalan hangsúlyozás, metrum váltások.</p> <p>Dallam:</p> <p>Szövegalkotás egyszerűbb, ismert dallamra, jellegzetes ritmusokra, dallamalkotás egyszerű szövegre.</p> <p>Eredeti nyelvű szöveg és fordításainak összehasonlítása, a zenei kifejezőkészség eszközeinek bemutatásával, klasszikus és populáris műfajokban egyaránt.</p> <p>Harmónia:</p> <p>Egyszerű harmóniamenet csoportos megszólaltatása.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás egyszerű dallamra, versmegzenésítés, szöveg hangsúlyok, prozódia.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia szempontjából.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p>

	<p>Az énekes és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallamalkotás, variánsképzés lehetőségeinek bemutatása, díszítés a népzeneben és műzenében, zenei szerkesztés módok, zenei formák parafrázisa zenei és nem zenei eszközökkel:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ritmus rondó,▪szekvencia,▪periódus,▪variáció,▪aranymetszés a zenében és a természetben. <p>- Ismert dallamhoz ritmuskíséret vagy adott ritmuskísérethez dallamalkotás.</p> <p>- Egyszerű ritmus- és harmóniakíséret alkotása:</p>	<p>önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none">▪osztinató,▪dudabasszus,▪orgonapont,▪T-D ingamozgás,▪tercelés. <p>- Kreatív közreműködés a tanult ritmikai, metrikai, dallami és harmóniai elemekből létrehozott és a tanult formai eszközökkel szerkesztett kompozíciók megszólaltatásában.</p> <p>- Rögtönzés és komponálás egyéni és csoportos formában.</p> <p>- Ritmus, ütemfajta, kottaismeret, hangsorismeret, hangzatismeret Zenei műszavak, előadási jelek.</p> <p>- Dalok, zeneművek témáinak éneklése</p>	
--	--	--

szolmizálva violinkulcsban kottáról, a tanult hangnemekben 2#-2b-ig.

- ABC-s hangok azonosítása G-és F-kulcsban (a basszuskulcs szerepe a partitúrában).

- Oktávig terjedő hangközök (csak tiszta, kis és nagy), alaphelyzetű hármashangzatok.

- Hangsorismeret :

- pentatónia,
- diatónia,
- dúr és moll hangsorok (2 #- 2b),
- modális hangsorok,
- moduláció

- Az ütemfajták, az ütemezés rendszerező áttekintése

- Alap ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták

Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:

Rögtönzés ismert ritmikai, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek felhasználásával

<p><u>Themen:</u></p> <p>Rögtözött dallamalkotás adott szöveghez a kötött és a kötetlen improvizáció szabályai szerint.</p>	<p>Az alkotás – zenei reprodukció – befogadás viszonya (zeneszerzés és előadó-művészet kapcsolata komponálás/lejegyzés – improvizáció)</p> <p>Egy zenemű/részlet egyéni feldolgozása, elemzése megadott témából választva (pl. élet, halál, születés, gyász, haza, becsület, küzdelem, szerelem, hűség, gúny, irónia, humor, hősiesség, szabadság, béke, vallás).</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p>
--	---	---

		<i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.
--	--	--

Lenbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder - Tages und Jahresablauf : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Martin - und Nikolaustag ▪ Advent ▪ Weinachten ▪ Neujahr ▪ Fasching ▪ Ostern ▪ Pfingsten - Ungarndeutsche Nationalhymne - bepillantás a zenei hagyományok	<u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u> Zenei ismeretszerzés és információgyűjtés	<i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai <i>Magyar nyelv és irodalom:</i>

területére - a népdalok karakterisztikus jellemzői - a magyarországi német népzene jellemzői - népi hangszerek megismerése hagyományok megismerése		a műzene irodalmi kapcsolódásai
--	--	---------------------------------

10. Klasse

Lernbereich: Singen, Musikgeschichten		Stundenzahl: 8+10
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<u>Themen:</u>	<u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u>	

<ul style="list-style-type: none"> - A magyar népzene hajlításokban, díszítésekben, ékesítésekben gazdag dalanyaga. - Más népek dalainak közlése eredeti nyelven (fonetikusan is és a magyar szövegfordítás közlésével). - Csoportos éneklés acapella és hangszerkísérettel (karaoke hangzó zenei melléklettel). - Művek, műrészletek (egy és többszólamú) a 19. és a 20. század kiemelkedő zenei alkotásaiból. - Szórakoztató zene napjainkban. - A zene szórakoztató funkciói a zenetörténetben (különös tekintettel a 19. és a 20. század zenéjére). 	<ul style="list-style-type: none"> - 4-5 mű éneklése tiszta intonációval az életkori sajátosságokat figyelembe véve - Önálló népdaltanulás kottakép alapján. - Hallás utáni népdaltanulás (eredeti népzenei felvételekről is). - Autentikus előadásra való törekvés (különösen a magyar népdal világában). - Pontos szövegejtés és ritmus. - Szép, kifejező, prozódiailag helyesen értelmezett előadás, önálló szöveges éneklés emlékezetből. - Intonációs biztonságra való törekvés. - A stílushoz közelítő, kifejező előadásmód. - Énekes (esetleg hangszeres) közreműködés csoportos zenei előadásban. - Zenei karakterek, stílusjegyek kifejezése tanári vezénylés alapján népdalfeldolgozások, könnyű reneszánsz kórusművek, műzenei szemelvények éneklésekor. 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális kifejezőkészség fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, magyar népballadák, virágénekek, szimbolika.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.</p>
---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Egyéni éneklés a magyar népzene hajlításokban, díszítésekben, ékesítésekben gazdag anyagából. - Saját énkép erősítése a népzenei anyagok erkölcsi tartalmának felismerése által. - Más népek dalainak (eredeti nyelven) történő csoportos éneklése. - Magyar és európai zeneirodalmi alkotások a romantika korában; zenei jellegzetességeinek megfigyelése. - A 19. - 20. századból való többszólamú művek csoportos éneklése. 	
Lernbereich: Musikhören		Stundenzahl: 8
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<u>Themen:</u>	<u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>

<p>Népzenei felvételek (énekes és hangszeres).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Világzenék. - Népdalfeldolgozások. - Magyar és európai zeneirodalmi alkotások a romantika korában. - Művek, műrészletek a 19. és a 20. század kiemelkedő zenei alkotásaiból. - Kortárs művek, műrészletek. - A zene szórakoztató funkciói a zenetörténetben (különös tekintettel a 19. és a 20. század zenéjére). - A szimfonikus zenekar és a népzenei (más népek) hangszereiről szerzett ismeretek bővítése: <ul style="list-style-type: none"> ▪ angolkürt, cseleszta, gitár, ▪ gong, kasztanyetta, kisdob, ▪ szaxofon, tamburin, xilofon. - Zeneszerzők (19. század és századforduló): <ul style="list-style-type: none"> ▪ F. Schubert ▪ R. Schumann 	<ul style="list-style-type: none"> - Népzenei alkotások ismertetése, korszak és stílus jellemzése hangzó vagy írott népzenei forrásanyag alapján. - A romantika új zenei műfajainak, formáinak, egyéb jellegzetességeinek megállapítása, stílusjegyek hallás utáni összehasonlítása, elemzése. - A 19. és a 20. század jellegzetes, meghatározó stílusjegyeinek megismerése a zeneművek hallgatása során. - Zenei jelenségek önálló elemzéséhez szükséges szempontok rögzítése és egyéni ismerete. - Zenetörténeti korok általános jellemzői, stílusjegyek megfigyelése, megnevezése. - Összefüggések, kapcsolatok megállapítása és értelmezése a zene és társművészetek között. 	<p>a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle</p>
--	--	---

<ul style="list-style-type: none">▪ C. Debussy▪ M. Ravel▪ F. B. Mendelssohn▪ J. Brahms▪ F. Chopin▪ A. Dvorak▪ P. L. Csajkovszkij▪ M. Muszorgszkij▪ Liszt Ferenc (általános életút ismerete)▪ Erkel Ferenc (általános életút ismerete),▪ Verdi▪ R. Wagner▪ Bizet▪ Smetana▪ Borodin▪ Berlioz <p>- Zeneszerzők (20. század)</p> <ul style="list-style-type: none">▪ G. Gershwin▪ R. és J. Strauss▪ I. Stravinsky▪ A. Honegger		eszközzel. <i>Informatika:</i> zenei információgyűjtés az internet segítségével).
--	--	--

<ul style="list-style-type: none">▪ A.I. Hacsaturján▪ B. Britten▪ A. Schönberg▪ A. Berg▪ K. Penderecki▪ W. Lutoslawski▪ C. Orff▪ Prokofjev▪ Hindemith <p>- A 20. század magyar vonatkozásai:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Bartók Béla (általános életút ismerete)▪ Bárdos Lajos▪ Kodály Zoltán (általános életút ismerete)▪ Lajtha László▪ Weiner Leó▪ kortárs magyar szerzők. <p>- A dzsessz, a musical, az operett, filmzene és a könnyű zene:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Lehár Ferenc,▪ S. Joplin,▪ L. Bernstein,		
---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> ▪ E. Presley, ▪ Beatles együttes, ▪ A. L. Webber; ▪ Aktualitások. <p>- Szórakoztató zene napjainkban.</p> <p>- Új kifejezési, megjelenési formák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ elektronikus zene ▪ filmzene ▪ rockopera ▪ folk-pop. 		
Lernbereich: Musiklesen und – schreiben, improvisation		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p><u>Themen:</u></p> <p>A 19. és 20. századi zene énekelt és meghallgatott zenei példáinak anyaga</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>- Aszimmetrikus ütemek: 3/8, 5/8, 7/8 felismerése, megnevezése kottakép és hallásélményhez kötve.</p> <p>- Könnyebb aszimmetrikus ritmusok és egyszerű dallamok lejegyzése emlékezetből 2#-2b-ig.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás egyszerű dallamra, versmegzenésítés, szöveg hangsúlyok, prozódia.</p>

<p><u>Themen:</u></p> <p>Dallammodellként: 20. századi zenei szemelvények (ritmus és dallam-modellek, szövegek).</p>	<p>- Kromatika, egészhangúság, bi- és politonalitás; dodekafónia, atonalitás felismerése, megnevezése kottakép, illetve hallásélményhez kötve.</p> <p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Rögtönzés: ismert ritmikai, dallam-, tempó-, dinamikai és formai elemek felhasználása, bővítése.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia szempontjából.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p>
---	---	--

		<p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
Lenbereich: Volkskunde		Stundenzahl: 5
Lerninhalte	Erziehungsziele / Kompetenzanforderungen	Verknüpfungen
<p>Ungarische und ungarndeutsche Volkslieder</p> <p>- Tages und Jahresablauf :</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Martin - und Nikolaustag ▪ Advent ▪ Weinachten ▪ Neujahr ▪ Fasching ▪ Ostern ▪ Pfingsten <p>- Ungarndeutsche Nationalhymne</p> <p>- bepillantás a zenei hagyományok</p>	<p><u>Erziehungsziele/Kompetenzanforderungen:</u></p> <p>Zenei ismeretszerzés és információgyűjtés</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p>

területére - a népdalok karakterisztikus jellemzői - a magyarországi német népzene jellemzői - népi hangszerek megismerése hagyományok megismerése		a műzene irodalmi kapcsolódásai
--	--	------------------------------------

Versetzungsvoraussetzungen:

SINGEN:

A tanulók az énekes anyagból 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek, csoportosan.

Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stílus körön belül is.

Egyszerűbb két- és háromszólamú kórusművek vagy azok részletei, kánonok éneklése csoportosan.

In beiden Jahrgangsstufen individuelles und gemeinsames Singen nach Noten und aus dem Gedächtnis:

- deutsche bzw. ungarndeutsche Volkslieder, Volksballaden, Mundartlieder

- einstimmige geistliche und weltliche Melodien aus dem Mittelalter
- Melodien, mehrstimmige Vokalmusik aus der Zeit der Renaissance
- ein- und mehrstimmige Lieder, Melodien, Themen aus Vokal- und Instrumentalwerken aus der Zeit des Barock bis zur Musik des 20. Jahrhunderts mit Schwerpunkt Romantik
- Liedgut aus dem europäischen Raum

CHORMUSIK:

Werke für Mädchen bzw. Knaben- Chöre und für gemischte Chöre.

IMPROVISATION:

Einfache und bewusst gearbeitete (komponierte) Improvisationen, Rhythmen, Melodien, Formen im entsprechenden Schwierigkeitsgrad.
Erfinden von Melodien, freier 2. Stimmen auf der Grundlage von Harmonieschemas.

MUSIKALISCHE KENNTNISSE:

Aufbauend auf die bekannten Elemente der Musiklehre aus den Jahrgangsstufen 1 bis 8.

9. Jahrgangsstufe:

- verschiedene Tonhöhen, verschiedene lange Töne
- Noten- und Pausenwerte, Taktarten, Taktwechsel, Tempo und Dynamik, Vortragszeichen
- Intervalle
- Tonarten, Tongeschlecht
- Zusammenklänge, Akkorde (Dreiklang, Vierklang, Umkehrungen des Dreiklangs, Kadenz)
- Merkmale der deutschen Volkslieder
- Gattungen der Renaissancemusik
- Gattungen der Barockmusik
- Ansatzpunkte zur Behandlung von Werken der Kunstmusik

10. Jahrgangsstufe:

- die Wiener Klassik als Stilperiode und ihre musikalischen Gattung
- Formprinzipien der Wiener Klassik
- die Sonatensatzform
- das klassische Sinfonieorchester
- klassizistische und romantische Gattungen
- Stilrichtungen der Neuen Musik des 20. Jahrhunderts
- die atonale Musik
- die Zwölftontechnik

- die serielle Musik
- die elektronische Musik

EINBLICK IN DIE MUSIKGESCHICHTE:

9. Jahrgangsstufe:

- Ursprung der Musik
- Musik der antiken Hochkulturen
- einstimmige geistliche und weltliche Musik des Mittelalters
- die Wandlung hin zur Mehrstimmigkeit
- die Zeit der Vokalpolyphonie
- die Barockmusik

10. Jahrgangsstufe:

Vorklassik, Klassik, Romantik, Musik des 20. Jahrhunderts.

HÖRBEISPIELE:

9. Jahrgangsstufe:

- Beispiele aus dem Melodienrepertoire des Gregorianischen Gesangs
- Königliche Estampida (Prag)

- Neidhardt von Reuenthal: Mayenzeit
- Johann von Jenstein: Morgen – Turmsignal
- Jakob H. Gallus: Festliche Musik
- Heinrich Isaak: Zwischen Berg und tiefem Tal
- Hans Leo Haßler: Tanzen und Springen
- Heinrich Schütz : Jauhzet dem Herren, alle Welt (100. Psal Frühfassung)
- Michael Praetorius: In dich habe ich gehoffet, Herr
- Martin Luther: Eine feste Burg ist unser Gott
- J. S. Bach: Präludium und Fuge in c- Moll
 - Brandenburgisches Konzert Nr. 2, F-Dur
 - h-Moll Messe
 - Matthäus – Passion
- G. F. Händel: Wassermusik
 - Messias

10. Jahrgangsstufe:

- J. Haydn: Die Jahreszeiten
 - Sinfonie in G-Dur "Oxford"
 - Sinfonie in D-Dur "Londoner"
- W. A. Mozart: Figaros Hochzeit
 - Sonate für Violine und Klavier in C-Dur

Requiem

- L. van Beethoven: Sinfonie Nr. 5, c-Moll
Sinfonie Nr. 9, d-Moll
Musik zu "Edmont"
- F. Schubert: Der Lindenbaum (aus Winterreise)
Sinfonie in h-Moll ("Unvollendete")
- R. Schumann: Die beiden Grenadiere
- F. Mendelssohn-Bartholdy: Ouvertüre zu "Ein Sommernachtstraum"
- F. Liszt: Klavierkonzert Nr. 1, Es-Dur
- R. Wagner: Die Meistersinger von Nürnberg
- J. Brahms: Akademische Festouvertüre
Sinfonie Nr. 1, c-Moll
- Alban Berg: Violinkonzert
- Arnold Schönberg: Ein Überlebender aus Warschau
- Carl Orff: Carmina Burana

A tanulói teljesítmény értékelésének szempontjai

Az ellenőrzés, értékelés, mérés célja elsődlegesen a tanulók évfolyamonkénti haladásának, fejlődésének megállapítása. Fontos feladat a folyamatértékelés, amely a fokozatos fejlődést az egyes részek utáni állapot rögzítését, a képesség, készségfejlesztés terén elért szintet rögzíti

összhangban az általánosan elfogadott értékelési rendszerrel. Ezen felül a tanulók zenei képességeinek rendszeresebb, rövidebb időszakokra eső, tájékoztató, előrejelző funkciójú mérése javasolt. Az értékelésben a pedagógus mellett fontos szerepet kap az önértékelés, társértékelés, a csoportos számonkérés esetében pedig a csoport értékelése.

Az értékelés formái:

- megfigyelés
- tevékenység
- produkció minősége
- írásbeli tesztek
- feladatok
- kategorizálás osztályzattal

Elsődleges cél a pozitív megerősítés, a pozitív elemek kiemelése. Kapjon megfelelő hangsúlyt a készség- és képességfejlődéshez szükséges értékelési módszerek, eljárások, a hiányosságok feltárását összegző értékelési tevékenység is. Fontos célkitűzés az ellenőrzés, értékelés során a különböző tevékenységű formák, feladatok, egyéni és közös tevékenységek során a részvétel minősége.

Minimumleistungen (1- 4. Klasse)

Liedersingen:

- Das gemeinsame Singen und das Spiel von 20 – 25 Volksliedern, Kunstliedern und Kinderliedern.
- Das Singen der ungarischen Hymne, der ungarndeutsche Nationalhymne und der europäischen Hymne

Musikalische Kenntnisse – Melodieelemente

Der Schüler soll Melodiepartien lesen und Noten mit Lehrerhilfe schreiben können.

Musikalische Kenntnisse – Rhythmische Elemente

- Das Erkennen der Länge der gelernten Klänge nach dem Hören und vom Blatt.
- Mit Lehrerhilfe soll der Schüler Melodierhythmen abschreiben können.

Minimumleistungen (5-8. Klasse)

Liedersingen:

- A tanuló tudja énekelni a magyar és német nemzetiségi népdalokat, mődalokat tisztán intonálva, átélt, kifejező előadásmódban egyénileg és csoportosan egyaránt (20 – 25 Volksliedern, Kunstliedern)
- Das Singen der ungarischen Hymne und der ungarndeutsche Nationalhymne.

Musikhören und Musikgeschichte

- ismerje a hangszereket hangszínük, megszólaltatási módjukról és alakjukról
- különböztesse meg a zenekarokat
- tudja az egyes korok történelmi háttérét
- ismerje a korok jellemzőit, műfajait és képviselőit
- legyen képes kapcsolatot találni a zene és a társművészetek között

Musikalische Kenntnisse – Melodieelemente

Der Schüler soll Melodiepartien lesen und Noten mit Lehrerhilfe schreiben können.

Musikalische Kenntnisse – Rhythmische Elemente

- Das Erkennen der Länge der gelernten Klänge nach dem Hören und vom Blatt.
- Mit Lehrerhilfe soll der Schüler Melodierhythmen abschreiben können.

Minimumleistungen (9-10. Klasse)

Liedersingen:

- Das gemeinsame Singen von 15 ungarische Volksliedern, 5 ungarndeutsche Kunstliedern.
- Das Singen der ungarischen Hymne, der ungarndeutsche Nationalhymne, und der europäische Hymne.

Musikgeschichte:

Tudjon eligazodni a magyar – és európai zenetörténet különböző korszakai közt, rendelkezzen azok alapvető ismereteivel (zeneszerzők, műfajok, hangszeresek, együttesek)

Musikhören:

Tudja felismerni a hallgatott zenei szemelvényeket (szerző, műfaj, korszak).

Musikalische Kenntnisse – Melodieelemente

Der Schüler soll Melodiepartien lesen und Noten mit Lehrerhilfe schreiben können.

Musikalische Kenntnisse – Rhythmische Elemente

- Das Erkennen der Länge der gelernten Klänge nach dem Hören und vom Blatt.
- Mit Lehrerhilfe soll der Schüler Melodierhythmen abschreiben können.

Ungarndeutscher Liedkatalog

1. Klasse:

- Stuerk, Stuerk bester
- A b zinter c
- Maikäwer, fliek fuet
- Ich war mal auf dem Dorfe
- Winter, ade
- Alle meine Entchen
- Gretel, Pastetel

2. Klasse:

- Spannenlanger Hansel

- Stilitzje, Stilitzje
- Hänschen klein/Alles neu macht der Mai
- Der Sandmann ist da
- Ich hab ein' neuen Wagen
- Es regnet, es regnet
- Schneeflöckchen, Weißbröckchen

3. Klasse:

- Häschen in der Grube
- Kommt ein Vogel geflogen
- Es war eine Mutter
- Grün, ja grün sind alle meine Kleider
- Im Märzen der Bauer
- Auf unsrer Wiese gehet was
- Hopp, hopp, hopp

4. Klasse:

- I fahr, i fahr
- Ein Männlein steht im Walde
- Laßt uns froh und munter sein
- Wer will fleißige Handwerker sehn

- Es, es, es und es
- Alle Vögel sind schon da
- In meinem kleinen Apfel
- Mein Hausgesind
- Himmel und Erde müssen vergehn

5. Klasse:

- An der Saale hellem Strande
- Laßt uns froh und munter sein
- Alle Jahre wieder
- Im Märzen der Bauer
- Kuckuck, Kuckuck
- Trariro, der Sommer, der ist do

6. Klasse:

- Wohlan, die Zeit ist kommen
- Auf de schwäbsche Eisebahne
- Zu Bethlehem geboren
- Mit dem Pfeil, dem Bogen
- Die Vogelhochzeit
- Es wollt ein Jägerlein jagen

7. Klasse:

- Das Lieben bringt groß Freud
- Nun will der Lenz uns grüßen
- Guter Mond, du gehst so stille
- Der Jäger aus Zengö
- Der Winter ist vergangen
- Ich ging durch einen grasgrünen Wald

8. Klasse:

- Gut'n Abend euch allen
- Ich bin ein Musikante
- Weiß mir ein Blümlein blaue
- In einem Tale...
- Ein Jäger aus Kurpfalz

9. Klasse:

- Ich geh' bei...
- Es steht eine Mühle im Schwarzwäldertal
- Horch, was kommt von draußen rein
- Im grünen Wald, da wo die Drossel singt

- Was brauch' man in ein Bauerndorf
- Hopsa, Schwabenliesel

10. Klasse:

- Das stille Tal
- Es hatt' ein Bauer ein schönes Weib
- Förster Liesl
- Fischerlied
- Steh' nur auf
- Der Mai ist gekommen

TANULÓI, ÉS A TANÍTÁST – TANULÁST SEGÍTŐ TANESZKÖZÖK:

Tankönyvek, segédletek az általános iskolai tagozat számára:

- Lieder- Sammlung 1-2, 3-4 (Konsept – H Kiadó)
- Király Katalin: Ének-zene 5-8. (Mozaik Kiadó - Szeged, 2005)
- Balogh F. – Németh Endréné: Zenehallgatási anyag az általános iskolák 5-6-7-8. osztálya számára – CD
- Classics vol 1-2 CD

- Báthori László: Ballagási dalok régen és ma CD
- Pécsi Géza – Uzsálné Pécsi Rita: Kulcs a muzsikához CD
- Géza Pécsi – Rita Pécsi-Uzsaly: Schlüssel zur Musik CD

Tankönyvek, segédletek a gimnáziumi tagozat számára:

- Király Katalin: Ének-zene 9-10. tankönyv, munkafüzet, CD (Mozaik Kiadó – Szeged, 2008)
- Lukin László – Ugrin Gábor: Ének-zene 9-10.
- Viva la musica I-II. CD
- A népzeneről a barokk muzsikáig CD
- Pécsi Géza – Uzsálné Pécsi Rita: Kulcs a muzsikához CD
- Géza Pécsi – Rita Pécsi-Uzsaly: Schlüssel zur Musik CD

Tanári segédkönyvek:

- Pécsi G.: Kulcs a muzsikához
- G. Pécsi : Schlüssel zur Musik, + Arbeitsbuch
- Kodály-Vargyas: A magyar népzene tára

- Kodály: 333 olvasókönyv, Ötfokú zene I., Válogatott bicínumok
- Dr. Várnai Ferenc: Singende Quelle für die Grundschule - und Mittelschule
- Dr. Karl Vargha: Rotes Röslein – aus dem Liederschatz der deutschen in der Branau
- Helmut Reichenauer: Erlebnis Musik
- Walter Layher: Lieder ohne Grenzen
- Ludwig Hollós: Musik
- Hessisches Liederbuch
- Johann Hisch: Liederbuch Religion
- Viktor Korda – Kurt Nemetz-Fiedler – Herbert Wieninger: Wir lernen Musik
- Bernhard Binkowski: Musik um uns
- Egon Kraus – Leo Rinderer: Ein Weg zur Musik
- Josef Sulz – Ottokar Nezbeda: Freude mit Musik
- Karl Aichele – Bernhard Binkowski: Unser Liederbuch
- Walter Knapp: Wege zur Musik

Tárgyi segédeszközök:

- ritmus- és dallamhangszerek
- lemezek (analóg, CD, DVD)
- audio- videokazetták
- magnetofon

- videómagnó
- CD lemezjátszó
- DVD-lejátszó
- laptop, projektor
- gitár
- harmónika
- szintetizátorok
- A zenetörténeti korok – falitábla-sorozat
- kvintkör v. kvintoszlop
- 5 vonalas és hagyományos vizuál tábla
- szaktanterem pianínóval vagy zongorával